

literature, ki jo je gospa dobila od domačina, akademskega slikarja Petra Žmitka.

Vzdrževalna dela, adaptacija novih prostorov

Aprila in maja sta bili v sodelovanju s krajevno skupnostjo Kropa izpeljani dve čistilni akciji: očiščena in urejena je bila okolica tehniškega spomenika Slovenska peč, še večjo akcijo pa so potrebovale notranjost in okolica muzejskega objekta vigenjca Vice ter lokacija nekdanje Zgornje fužine, kamor je ob neurju novembra 2000 naneslo precej kamenja.

Septembra in oktobra sta bila pisarna kustodinje in večji del arhiva začasno preseljena v Radovljico, saj so se novembra v drugem nadstropju muzejske hiše v Kropi začela večja gradbena dela. Novi prostori v izpraznjenem stanovanju, ki jih je muzej dobil v upravljanje že pred nekaj leti, bodo namenjeni razstavnim dejavnostim, zdajšnja pisarna pa se bo razširila s prostorom za knjižnico in dokumentacijo. Novo muzejsko postavitvev (Kropa v 20. stoletju) v teh prostorih načrtujemo za leto 2004.

Drugi članki ali sestavki / 1.25

Ida Gnilšak

POROČILO O DELU KUSTODINJE ČEBELARSKEGA MUZEJA V RADOVLJICI ZA LETO 2001

V preteklem letu je bilo delo v Čebelarstvu osredotočeno predvsem na izdajo vodnika po prenovljeni zbirki muzeja in obnovo potujoče razstave panjskih končnic.

Vodnik v slovenskem in angleškem jeziku je zasnovan kot sprehod skozi zbirko, prenovljeno leta 2000. Kratka besedila predstavijo vsebino posameznega prostora, ki jo dopolnjujejo posnetki prostora in nekateri tipični predmeti.

Potujoča razstava je bila prenovljena in dopolnjena z dvema panojema panjskih končnic. Obsega 12 panojev z religiozno in posvetno vsebino. Vsak pano zase predstavlja določeno motiviko. Obnovo sta narekovala tako dotrajanost panojev kot gostovanje v palači evropskega parlamenta v Bruslju, kamor smo bili povabljeni v septembru. Ob tej priložnosti je izšla tudi zloženka s seznamom razstavljenih končnic in kratkim besedilom v angleškem jeziku.

Pripravljene so bile dve občasni razstavi in ena manjša priložnostna. Maja in junija je bila v Šivčevi hiši na ogled gostujoča razstava (posredovala jo je Waldemar Bonsels Stiftung iz Münchna) o čebelici Maji, ki je kasneje gostovala še v Slovenskem etnografskem muzeju v Ljubljani in Muzeju novejših zgodovine v Celju. Sočasno z razstavo o Maji smo v Čebelarstvu muzeju v sodelovanju z Otroškimi vrtci Brezje pripravili razstavo otroških izdelkov. Risbe v različnih tehnikah in raznovrstni izdelki (panjske končnice, čebele različnih velikosti, miniaturni čebeljak, poslikani prtiči ...) so se navezovali na čebelico Medko iz knjižnice o Medki, ki jo je pred časom za Čebelarstvo muzej ilustriral Marjan Manček. Originalne ilustracije, ki so sicer na ogled v razstavnem prostoru muzeja, smo posodili za razstavo Dnevi medu v Polhovem Gradcu.

Na priložnostni razstavi z naslovom Vinjete v decembru se je s slikami v batik tehniki, izdelanimi prav za to priložnost, predstavila akademska kiparka Andrejka Čufer.

V okviru Zimskih uric, ki sta jih organizirali Uprava za kulturno dediščino in Galerija ARS, se je Čebelarstvo muzej predstavil v omenjeni galeriji s predavanjem in diapozitivi.

Muzej je posredoval informacije o gradivu posameznikom, predvsem študentom, in slikovno gradivo več ustanovam (na primer za opremo učbenikov, Enciklopedijo Slovenije).

Muzej je za predstavitev Slovenije, ki je prišla v ožji izbor za podelitev nagrade državam na prehodu, ki jo podeljuje fundacija Bertelsmann v Güterslohu v Nemčiji, našo državo prikazal skozi zgodovino in posebnost slovenskega čebelarstva. Pripravili smo besedilo in šest kakovostnih kopij panjskih končnic z izbranimi motivi.

Muzejska dokumentacija se je povečala za 186 negativov, 99 fotografij, 60 diapozitivov, knjižnica pa za 72 knjižnih enot.

Muzej je pridobil sedem predmetov, vse kot darilo.

Udeležila sem se sestankov sekcije za etnološko muzeologijo, sekcije za dokumentacijo in dela posveta slovenskega muzejskega društva v Velenju.

V okviru pedagoškega dela sem opravila 31 vodstev skupin od skupno okrog 150 in sodelovala na delavnici ulivanja sveč v skupni organizaciji Kovaškega in Čebelarstva muzeja.

Muzej je zabeležil 10.940 obiskovalcev.

Bibliografija preteklega leta so Vodnik po stalni razstavi (besedilo in urejanje), poročilo o knjigi Poslikane panjske končnice v Etnologu in predstavitev prenovljene zbirke Čebelarstva muzeja v Argu.

Drugi članki ali sestavki / 1.25

Tita Porenta

POROČILO O DELU KUSTOSINJE ETNOLOGINJE TRŽIŠKEGA MUZEJA V LETU 2001

Uvod

Lani smo v Tržiškem muzeju zaradi zamenjave vodstva poslovali brez začrtanega programa, vendar to ne pomeni, da nismo delali. Seveda zaradi tega upada kakovost, po drugi strani pa vztrajno pridobivam izkušnje zlasti pri delu z drugače mislečo javnostjo, ki se požvižga na naša »strokovna čustva«. Ali ni tudi to dragoceno znanje, na katero so nas zadnjih deset let stalno opozarjali tuji kolegi na predavanjih v okviru Muzeoforuma?

O tem kdaj drugič, tokrat pa o tretjini strokovnega dela v prejšnjem letu. V profesionalni občinski ustanovi smo ga brez državne finančne pomoči opravljali kustos za galerijsko dejavnost, kustodinja za etnologijo in nova direktorica, svetovalka za pedagogiko.

Delo z gradivom

Lani je Tržiški muzej pridobil 62 enot gradiva, večinoma kot darilo. Med pridobljenimi muzejskimi predmeti je najbolj zanimiv stroj za navlačenje opetja iz tovarne Peko. Sicer ni inventariziran kot etnološka dediščina, vendar sem v zvezi z njim našla zanimive po-

datke o delavcu, ki je nanj delal in zanj skrbel, ter njegovem odnosu do stroja.

Evidentirala sem 55 predmetov tekstilne, etnografske in pohištvene zbirke ter inventarizirala in računalniško obdelala (še vedno v Modesu) 25 predmetov. Fotograf je naredil posnetke 4 eksponatov, sama pa sem ob evidentiranju in inventariziranju izdelala delovno-identifikacijske fotografije gradiva in jih priložila v mape. Poskrbeli smo za konservacijo gasilske brizgalne iz Loma nad Trzičem. Oblikovala sem shemo organiziranosti muzejskega gradiva po kustodiatih in zbirkah kot temeljni dokument za nadaljnje upravljanje zbirk. V shemi sem zaobjela vso muzejsko-galerijsko, dokumentarno, fotografsko, arhivsko in knjižnično gradivo, ki ga hrani Trziški muzej, ter dokumentacijo za vodenje registra. Na podlagi tega sem pripravila pravilnik o posredovanju gradiva v Trziškem muzeju, svet zavoda pa ga je potrdil na svoji zadnji redni seji v letu 2001. Iz Mestnega muzeja Ljubljana sem pridobila demoverzijo novega računalniškega programa za dokumentacijo ter oblikovala pripombe, s katerimi predlagam dopolnitev računalniške opreme, ki bi omogočila uporabo omenjenega programa in njegovo prilagoditev muzejskemu fondu Trziškega muzeja. Oblikovala sem tri nove obrazce za vodenje vhodne dokumentacije in dokumentacije o gibanju gradiva (akcesijski, vhodni in izhodni obrazec). Izpolnila, računalniško obdelala in uredila sem 7 akcesijskih, 19 vhodnih in 37 izhodnih obrazcev.

V sodelovanju s kolegom kustosom za galerijsko dejavnost sem oblikovala besedilo za zbiralno politiko in poslanstvo Trziškega muzeja.

Med pridobljenim fotografskim gradivom kaže opozoriti na preslikavo fotografije prve oprostitve vajencev ob ustanovitvi Obrtne zadruge v Trziču leta 1923 ter 32 razglednic z motivi Trziča in mineralov, ki jih je v preteklem letu izdalo Turistično društvo Trzič. Najbolj zanimive so slike na steklo z motivi obutve, verjetno za Pekove reklamne namene, ki nam jih je poslal eden izmed znanih domačinov zbiralcev, potem ko jih je rešil iz smetišča.

Na terenu, ob popisovanju življenjske zgodbe gospodinje s kmetije Završnik v Podlublju, sem posnela 14 diapozitivov in 50 fotografij. Pridobili smo tudi 2 videa.

Med slikovnim gradivom je treba omeniti 3 originalne plakate Prosvetnega društva sv. Jožef iz sredine 30. let prejšnjega stoletja. Posredovalec jih je ponudil še 5, vendar smo njihov nakup zaradi pogojev, ki jih je postavil, zavrnil.

Arhivsko gradivo smo dopolnili s katalogi izdelkov Trziške tovarne kos in srpov, letnimi poročili o delu trziških osnovnih šol in 3 enotami osebnih fondov.

Evidentirala in katalogizirala sem še 309 enot knjižnega gradiva. Za hemeroteke (okrog 400 izrezkov z domoznansko in strokovno vsebino), ki je urejena po letnikih, so skrbeli Nina Rolc (študentka), Bernarda (dijakinja, počitniško delo) in Silvo Škufca (javna dela).

Izpolnila sem obveznosti do državne matične službe za knjižničarstvo v NUK: izpolnila statistično poročilo za leto 2000 in matični list specialne muzejske knjižnice Trziškega muzeja, oblikovala informativno zloženko in predstavila vizijo knjižnice z referatom na zborovanju muzealcev v Velenju. Urejevala in shranjevala sem še neinventarizirano knjižnično gradivo in periodiko ter razvrščala drobni tisk po tematiki.

Lani je potekalo dokumentiranje tekstilne in šolske zbirke.

Moja bibliografija v letu 2001

Strokovni prispevki

1. Das Museum in Trzič und seine Schuhmacherei Sammlung. Predloga za intervju na Radiu Celovec, 9. marca.
2. Obutvena kultura v 15. in 16. stoletju na Slovenskem. Oddaja Dosežki, TV Slovenija, 1. program, 9. marca.
3. Trziški muzej. Geslo za Leksikon etnologije Slovencev – posredovan urednici dr. Mojci Ramšak na ISN ZRC SAZU.
4. Prenovljena stalna razstava Čebelarkega muzeja v Radovljici. V: Etnolog 11.
5. 50 let Glasbene šole Trzič. V: Šolska kronika 1.
6. Delovanje specialne muzejske knjižnice v Trziškem muzeju. V: Zbornik referatov z zborovanja Slovenskega muzejskega društva v Velenju od 3. do 5. oktobra.
7. Uvod k referatom etnologov muzealcev na posvetu Etnologija v zavesti sodobne družbe v Novi Gorici 2000. V: Glasnik SED 41/1-2.
8. Posredovanje etnološke dediščine v Trziškem muzeju. V: Glasnik SED 41/1-2.
9. Poročilo o delu kustosinje etnologinje v Trziškem muzeju v letu 2000. V: Glasnik SED 41/1-2.
10. Napovednik preglednega znanstvenega članka dr. Gorazda Markoviča »Tri načela, ki so kompas in merilo muzejskega dela«. V: Glasnik SED 41/3-4.
11. PORENTA, Tita in Barbara Sosič 2001: Kratko poročilo o ogledu dokumentacijskega oddelka Slovenskega etnografskega muzeja v Ljubljani. V: Glasnik SED 41/3-4.
12. Predlog za spletno stran Trziškega muzeja v internetu.

Poljudna literatura

1. Prvi muzejski večer v Trziškem muzeju. V: Trzičan 6.
2. Levonikova čevljarska delavnica v Slovenj Gradcu. V: Trzičan 10, 11.
3. Živahna strokovna jesen v Trziškem muzeju. V: Trzičan 12.
4. Trziški muzej, Kurnikova hiša. Prostor umetnosti Koroška – Slovenija, Sele, Škofja Loka, Trzič.
5. Predloga zloženke 4 letni časi na kmetiji odprtih vrat »Pr' Rekar«.
6. Informativna zloženka Specialna muzejska knjižnica Trziškega muzeja, Trzič.

Razstave

- a) Stalne: koncept stalne tekstilne zbirke
- b) Prireditve: prvi muzejski večer, 17. maja 2001

K a) Septembra je izšel Evropski tekstilni vodnik, v katerem je predstavljen tudi Trziški muzej s Polakovo kajžo in tekstilno zbirko. Vodnik je v elektronski obliki dostopen na spletni strani (<http://www.ETN-net.org/routes>), v brošurah pa v angleškem, nemškem in francoskem jeziku. Na podlagi omembe Trziškega muzeja smo pred novim letom dobili čestitko in vizitko iz Tekstilnega muzeja v Budimpešti (Textil muzeum Alapitvány) ter navezali stik s pobratenim mestom Ste Marie aux Mines v Franciji, ki ima tekstilno zbirko. Upam, da bom ta kraj obiskala že v bližnji prihodnosti.

Pri novi postavitvi tekstilne zbirke smo imeli največ težav s pridobivanjem finančnih sredstev ter izpolnjevanjem prostorskih (statistične izmere, čiščenje, beljenje) in konservatorskih pogojev (razmeroma visoka vlaga).

Nadaljevala sem dokumentiranje in izbiranje gradiva ter ga pripravila za konservacijo. Opravila sem 40 ur terenskega dela in izdelala vsebinski načrt postavitve. S tehničnimi in estetskimi rešitvami izbranega oblikovalca naj bi naša tekstilna zbirka vsebinsko predstavila svoje rojstvo v Trziškem muzeju (nastanek zbirke je zanimiv zaradi eksponatov, ki so zbrani v duhu tedanje zbirateljske naravnosti in jih vsebinsko težko drugače opredelimo), gojenje lanu, predelovanje volne v kmečkem zaledju, trško dediščino z delovanjem krojaškega ceha, barvarsko tradicijo, nogavičarsko bratovščino, najbolj znane šivilje, nekdanje načine nege tekstila, razvoj tekstilne industrije oziroma Bombažne predilnice in tkalnice Tržič ter današnjo podobo tekstilne dejavnosti (obrt, trgovina, kmetijstvo in drugo).

Stalno zbirko nameravamo dopolniti s pedagoškim programom in vodnikom po poteh tekstilne dediščine po vsej tržiški občini. Program je že pripravljen, izpeljali pa ga bomo letos v skladu z odobrenimi sredstvi.

K b) V Trziškem muzeju smo leta 2001 pripravili tudi občasne muzejske večere. Na njih smo spregovorili o dediščini tržiškega zaledja, ki povečini ni predstavljena v našem muzeju, je pa del naše zbiralne politike in poslanstva. Na vsakem muzejskem večeru poskušamo pridobiti nove informatorje in zbrati čim več podatkov za izoblikovanje skupnih značilnosti načina življenja poklicnih in družbenih skupin zunaj mestnega jedra. Te informacije bi želeli predstaviti javnosti v obliki serije zloženek z naslovom Tržiški etnološki obrazi. Na prvem muzejskem večeru, posvečenem mednarodnemu dnevu muzejev, smo predstavili visokogorsko kmetijo Pr' Rekar v Grahovšah nad Lomom pri Tržiču. S pomočjo Švegljevih smo zbrali precej slikovnega gradiva, ne kaže pa zanemariti niti ustnega vira (življenjska zgodba). Švegljevi so za nas pomembni tudi zaradi oglarske zbirke, saj edini v občini Tržič občasno skuhamo oglje.

Prvi muzejski večer Trziškega muzeja: drugi z desne pod plakatom sedi gospodar kmetije Pr' Rekar Stanislav Šveglj.

Foto: Mojca Šifrer - Bulovec, maj 2001.

Izobraževanje

1. Seminar Projektni management v muzejih, 18.–20. februarja 2001 v Portorožu, v organizaciji Skupnosti muzejev Slovenije.
2. Sodelovanje v sekciji za dokumentacijo in sekciji za specialne knjižnice pri Skupnosti muzejev Slovenije.
3. Peto zborovanje SMD v Velenju, 3.–5. oktobra 2001, v organizaciji Slovenskega muzejskega društva, predavanje v okviru Muzeoforumov.
4. NUK: predavanje Sodobna specialna knjižnica, junij 2001.
5. Ogled razstav v Sloveniji, Avstriji in Italiji.

Pedagoška dejavnost

Bila sem mentorica dveh študentov Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo na Filozofski fakulteti v Ljubljani (teme: Nina Rolc – Dokumentacija etnološke premične dediščine in Zapis življenjske zgodbe Marte Ahačič - Završnik; Bojan Knific – Pregled današnje tekstilne dejavnosti v občini Tržič).

Drugo delo

Opravila sem 10 terenskih obiskov, pomagala 15 zunanjim uporabnikom nerazstavljenega gradiva ter sodelovala v svetu zavoda (vodenje sej in pisanje zapisnikov) in strokovnem svetu zavoda.

Delo za Slovensko etnološko društvo

Glej poročilo o delovni skupini za etnološko muzeologijo pri SED.

Drugi članki ali sestavki / 1.25

Andrej Brence
Monika Simonič

POROČILO O DELU NA ODDELKU ZA ETNOLOGIJO V POKRAJINSKEM MUZEJU PTUJ

Na oddelku sta zaposlena kustosa etnologa Monika Simonič in Andrej Brence.

V gradu je stalna zbirka pustnih mask s Ptujkega in Dravskega polja, Haloz ter iz Slovenskih goric, ki je razstavljena v štirih prostorih. Peti je namenjen občasnim etnološkim predstavitvam in tudi drugim razstavam. V njem je bila do maja razstava o slikah na steklo, ki smo jo odprli decembra 2000 (avtorica Monika Simonič). Maja smo jo umaknili zaradi slikarske razstave Klavdija Tutte. Prav tako je bila v grajskem palaciju od decembra 2000 do maja 2001 razstavljena naprava s konca 19. stoletja za streljanje proti toči z rekonstruirano strelno hišico (avtor Andrej Brence), ki smo jo prav tako umaknili zaradi omenjene slikarske razstave.

Od 20. aprila do 6. maja je bila v grajskem palaciju razstava o peki kruha z naslovom Če človek pol sveta obteče, najboljši kruh doma se peče (avtorica Monika Simonič). Zbudila je veliko zanimanja, časovno pa se je ujela s prireditvijo Dobrote slovenskih kmetij v minoritskem samostanu na Ptuj. Razstava je posredno vabila obiskovalce še k ogledu muzejskih zbirk in tako obogatila dodatno ponudbo prireditve v samostanu.

Maja smo se na oddelku lotili projekta, katerega namen je bil predstaviti pregled zgodovine etnoloških zbirk v muzeju in zbirke, ki jih hranimo v depoju (avtorja Andrej Brence, Monika Simonič). V ta namen se je pregledovalo arhivsko gradivo ter na terenu zbirali podatki o predmetih in njihovi vlogi v življenju ljudi. Sočasno se je v muzejskih delavnicah za les in kovino čistilo in konserviralo gradivo za razstavo. Odprtje razstave z naslovom Iz etnološkega depoja in zgodovina etnoloških zbirk je bilo 6. decembra 2001 v razstavišču v ptujskem gradu. Z izbranimi predmeti smo opozorili na zbirke, na vprašanje razstavnih prostorov in »pozabljeno« grajsko žitnico, ki je v šestdesetih letih že bila namenjena etnološkim zbirkam. Razstavo